

Oslo, 16. mai 2023

Klima og miljødepartementet

Høringsuttalelse til:

VERNEPLAN FOR ØSTMARKA NASJONALPARK INKLUDERT PARAGRAF 11-OMRÅDET

Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) er paraplyorganisasjon for 42 medlemsorganisasjoner og 14 medlemskommuner i Oslo og Viken. Vårt hovedformål er å ivareta Marka og natur- og friluftslivet i regionen.

Oslo og Omland friluftsråd har i alle år støttet opprettelsen av en nasjonalpark i Østmarka. Vår hovedbegrunnelse har vært at dette vil være en viktig del av skogvernet, samtidig som et slikt vern vil kunne ha mange positive sider for friluftslivet.

Området som skal vernes skiller seg fra andre tilsvarende verneområder i landet fordi nasjonalparken og §11 – vernområdet, er omfattende i areal og befolkningsnært, i tillegg til at det har høye brukerinteresser. Befolkningen er sammensatt og i vekst, og behovene er mangfoldige. Nye byutviklingsområder er planlagt nær vernområdene (Gjersrud-Stensrud). Klimaendringene med et våtere vær og kortere snøvintre gir et økt behov for å ta vare på stier, turveier og løyper gjennom ulike typer tilretteleggingstiltak.

Et hovedpoeng for OOF er at restriksjonsnivået for skånsom tilrettelegging for friluftsliv ikke bør være strengere enn det som er nødvendig for å sikre at verneverdiene ikke forringes. En viktig begrunnelse for et slikt syn er at verneområdet ligger innenfor markalovens grenser, der formålet er *«er å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett»*. Det er behov for en vernmyndighet som kan sikre og balansere de forskjellige behov og utfordringer på en god måte, slik at naturverdiene og opplevelsesverdiene ivaretas og bevares.

OOF mener vernebestemmelsene for paragraf 11-området bør være mindre strenge enn vernebestemmelsene for nasjonalparken. Bakgrunnen for et slikt syn er at §11-områdene ligger nærmere de urbane bydeler, og har markalovens formålsparagraf.

OOF har fulgt vernprosessen nøye. Det har vært en krevende prosess å skulle ivareta helhetlig tilnærming til natur og friluftslivsspørsmål i denne saken. OOF har bidratt til at saken har blitt opplyst gjennom et stort høringsmøte med over 100 deltakere og vi har hatt møter med Statsforvalteren, Oslo kommune og flere sentrale organisasjoner.

OOF mener at Miljødirektoratets tilrådning til Klima- og miljødepartementet har noen svakheter. Vi legger her fram noen forslag til forbedringer som vi håper at departementet vil vurdere.

AVGRENSING AV NASJONALPARKEN

Oslo og Omland Friluftsråd har støttet en nasjonalpark i mange år og i våre høringsuttalelser har vi foreslått en avgrensing av nasjonalparken fra Spinneren og sørover. Forslaget medfører en reduksjon nord i nasjonalparken. OOF har i sin anbefaling til avgrensning lagt til grunn at et §11-område i større grad åpner for tilrettelegging for friluftslivet og ulike inngrep enn hva vern etter naturmangfoldloven gjør. OOF foreslår derfor tre endringer i Statsforvalterens forslag til avgrensing av nasjonalparken:

1) OMRÅDET NORD I NASJONALPARKEN BØR BLI §11-OMRÅDE JF. MARKALOVEN

I vår siste uttalelse presiserte vi at avgrensing mot nordøst bør gå langs den svært viktige og mye brukte skiløypa mellom Pettersbråtan – Smørhullet – Sandbakken. Det betyr altså at områdene Spinnern, Klokkeruddalen, Langvann og området rundt Østmarkskapellet bør innlemmes i §11-området, slik det delvis er pr. dags dato.

Begrunnelsen for dette er at området generelt har høy bruk (jf. kartlagte og verdsatte friluftslivsområder i Oslo), og vil kunne bli enda viktigere dersom utbygging av Gjersrud-Stensrud realiseres. Området har flere viktige ferdselsårer, men det er behov for en skånsom tilrettelagt turveiforbindelse mellom Grønmo og Sandbakken. Det vises til at forvaltningsmyndigheten, etter gjeldende forskrift for Spinnern, etter søknad kan gi tillatelse til anleggelse av nye stier og løyper, samt anleggelse av én flerbrukstrasé gjennom området.

En slik turvei vil styrke mulighetene for skigåing, sykling, trening og kunne gi et styrket tilbud til barnefamilier og personer med funksjonsnedsettelse i denne delen av Marka. En slik turvei vil gjøre det mulig å sykle fra de østlige bydeler i Oslo til nasjonalparken gjennom Marka. Slik kan man unngå å måtte sykle ca. 4,5 km langs den trafikkerte Enebakkveien for å komme seg inn i nasjonalparken fra Oslosiden. Turveien vil også kunne være et viktig bidrag til kanalisering av ferdsel gjennom verneområdet.

En slik turvei vil gi den eneste sammenkoblingen for sykling fra nord til sør i Østmarka, og gjøre det mulig å sykle sammenhengende i Marka fra Lørenskog/Groruddalen til Vangen og Enebakk. Turveien vil gi mange brukere tilgang til større deler av det sentrale Østmarka.

2) TRILLESTIEN MELLOM KROKHOLVEIEN OG SKJELBREIA BØR BLI §11-OMRÅDE JF. MARKALOVEN

Mellom Krokholveien og Skjelbreia går en svært viktig ferdselsåre for friluftslivet, ei skiløype om vinteren og en trillesti for syklende om sommeren. Denne ca. 1,5 km lange traséen binder sammen veisystemene mellom Sandbakken/Krokhol og Vangen/Bysetermåsen. Trillestien gjør det mulig å ta seg fram på sykkel for barnefamilier o.l. Den er også en del av den mest sentrale ferdselsåren i nasjonalparken, og vil kunne

bidra til å bringe folk inn i nasjonalparken, samt bidra til å kanalisere ferdselen i verneområdet.

OOF støtter derfor Miljødirektoratets forslag om å ta området omkring trillestien ut av nasjonalparken, og la det bli en del av §1 I-området. Endringen vil styrke mulighetene for å kunne holde denne viktige ferdselsåren vedlike for framtiden.

3) UTGRENSING AV VEIEN MELLOM BYSETERMÅSAN OG VANGEN

OOF støtter Miljødirektoratets forslag om å ta veien mellom Bysetermåsan og Vangen ut av nasjonalparken. Dette bør gjøres ved en utgrensning, slik Miljødirektoratet har omtalt som et alternativ. OOF støtter ikke Miljødirektoratets tilråding om øvrig reduksjon av nasjonalparken i sør, med unntak av området rundt trillestien mellom Krokholveien og Skjelbreia.

AVGRENSING AV §1 I-OMRÅDET

OOF var i forrige høringsrunde kritisk til §1 I-områdets omfang med de restriktive bestemmelsene som Statsforvalteren hadde foreslått. Området ligger nært tett befolkede bydeler, og har som en følge av dette, høy og variert bruk. Videre spilte OOF inn til Statsforvalteren at de eksisterende §1 I-områdene, Spinnern og Hauktjern, burde bevares slik de er.

KOMMENTARER TIL FORSKRIFTENE

- Statsforvalteren beskriver i mål for verneplanarbeidet at et «eventuelt vern bør være positivt for områdets verdi for friluftsliv og opplevelse. Det ligger en betydelig helsegevinst i friluftslivet. Variert bruk av Østmarka vurderes å ha svært mye å si for folkehelsen og har dermed stor samfunnsnytte». For å sikre at viktige mål for verneplanarbeidet blir ivarettatt, bør formålsparagrafen til nasjonalparken derfor inkludere *friluftsliv* og *folkehelse* som formål.
- Miljødirektoratet har ikke tatt stilling til restriksjonsnivået i sin tilråding av vern etter markalovens §1 I. Direktør for Miljødirektoratet uttaler imidlertid i en pressemelding at: «Vern etter markaloven beskytter naturen mot nedbygging og hogst på tilsvarende måte som en nasjonalpark, men åpner i større grad for tilrettelegging for friluftslivet og ulike inngrep enn hva vern etter naturmangfoldloven gjør».
- Det bør være ulikt restriksjonsnivå i nasjonalparken og i §1 I-området slik at det blir mer åpent for tilrettelegging for friluftsliv i §1 I-området.
- Det foreslåtte restriksjonsnivået for tilrettelegging for friluftsliv i §1 I-området er for strengt, og omtrent på samme nivå som i nasjonalparken. KLD oppfordres til å gjøre en grundig vurdering av hvilket restriksjonsnivå som faktisk er nødvendig for å ivareta verneverdiene i §1 I-området, og at bestemmelsene samtidig ivaretar markalovens formålsparagraf.

- Ulike typer tilretteleggingstiltak for friluftsliv i §1 I-området bør kunne være tillatt etter søknad så fremt det ikke forringer verneverdiene. Dette kan være etablering av bålplasser, flytebrygger til bading og fiskeing, gapahuker etc.
- I Statsforvalterens forslag til spesifiserte dispensasjonsbestemmelser for §1 I-området fremgår det av §7 c) at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til: *omlegging eller utbedring av eksisterende stier og løyper, samt anleggelse av nye stier og løyper*. Bestemmelsen bør også inkludere *turveier*. Et vernet friluftslivsområde som er så stort og som ligger så nærme urbane bydeler, må kunne tillate dette, slik dagens verneforskrift for Spinnern friluftslivsområde allerede gjør.
- Rydding av utsiktspunkter er tillatt i nasjonalparken, men dette er utelatt i bestemmelsene for §1 I-området. Rydding av utsiktspunkter bør være tillatt etter søknad og/eller tillatt dersom tiltaket er forankret i en forvaltnings-/skjøtselsplan.
- Mulighetene til friluftslivsaktivitet og annen aktivitet har blitt relativt godt ivaretatt i vernebestemmelsene, men muligheter for større arrangement er et unntak. Større arrangement i §1 I-området er forbudt (§5), men bør være tillatt slik som i nasjonalparken, der det er tillatt etter søknad (§7).
- I bestemmelsene for nasjonalparken (§ 16) åpnes det for at det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av nasjonalparken. Tilsvarende bør også inkluderes i bestemmelsene for §1 I-området.

Med vennlig hilsen

Hans-Petter Aas

Reidun Bolsø

Styreleder

Generalsekretær